

uitdrukt, „een propagandareis” heeft aangevangen, vind ik in hem te prijzen. Het is te doen om belangrijke, om zeer belangrijke dingen en dat die van alle kanten goed worden bekeken en bestudeerd en dat in ruime mate worde toegepast het „hoort en wederhoort” is gewenscht. Op die manier wordt ernstige beraadslaging voorbereid, opdat het voorstel niet in een hoerastemming worde aangenomen, maar evenmin in een hoerastemming worde verworpen. Ik acht het zelfs niet onmogelijk, dat na de algemeene bespreking de eindbeslissing over het al of niet gewijzigde voorstel ten slotte wordt verdaagd. Intusschen is naar mijn meening het hoofdbestuur met dit voorstel op een goeden weg.

Hilversum, 13 Mei 1920.

M. NIEMEIJER.

III.

Ofschoon dr. SIKKEL verzoekt geen critiek te sparen, zal ik mij toch in hoofdzaak bepalen tot het geldelijke gedeelte; eenige dagen geleden heb ik op verzoek daaromtrent schriftelijk aan de finantieele commissie geadviseerd en daarbij aangetoond, dat de plannen slechts met een heffing van 1 pCt. van het bruto-inkomen kunnen worden uitgevoerd, terwijl bij een heffing van $\frac{1}{2}$ pCt. de bijdragen aan de organisaties en aan de C. O. gehandhaafd moeten blijven.

Indien ik zeg, dat met een bijdrage van 1 pCt. alle kosten der hervormde Maatschappij en der organisaties betaald kunnen worden en dan nog een weerstandskas kan worden gevormd, ga ik uit van de veronderstelling, dat de Maatschappij na aanneming der voorstellen geen leden verliezen zal. Ik vraag mij af, hoe het echter mogelijk is, dat in Juli van dit jaar zóó belangrijke besluiten genomen kunnen worden, terwijl de afdelingen thans nog niet in het bezit zijn van een onaanvechtbare volledige begrooting, die volgens de toelichting der voorstellen spoedig aan de afdelingen zou worden toegezonden. Dat deze weinig ideale opmerking van groot praktisch belang is, blijkt reeds uit mijn ervaring, dat na de oprichting der C. O., groote groepen van specialisten gemeenschappelijk weigerden de bijdrage, waartoe het reglement hen verplichtte, te betalen, omdat zij niet wilden offeren aan een kas, die mede diende om de belangen van huisartsen te behartigen. Dit verzet leidde eerst tot vrijstelling van de specialisten en daarna tot oprichting van de specialisten-organisatie met eigen weerstandskas.

Een tweede ervaring is, dat na de oprichting der C. O. de apotheekhoudende geneeskundigen op de algemeene vergadering er tegen op kwamen, dat zij evenveel zouden moeten betalen als de huisartsen in de steden, waarna het besluit genomen werd van deze leden slechts $1\frac{1}{2}$ pCt. te heffen. De voorstellen houden met deze beide ervaringen geen rekening en zijn zelfs er mede in strijd; de huisartsen-organisatie is nog niet eens in werking; van de kosten ervan heeft niemand nog eenig begrip; ook de specialisten-organisatie staat nog niet goed overeind, ondervindt nog niet de algemeene deelneming, die toch zoo noodig is en is nog slechts begonnen aan de vorming van een eigen weerstandskas. Dat dr. SIKKEL desniettemin in groote lijnen reeds nieuwe hervormingen voor oogen ziet, is te prijzen, maar dat men deze nu reeds wil verwezenlijken is m. i. een gevaar. Terecht heeft dr. DE HARTOGH in het *Tijdschrift* van 15 Mei er op gewezen, dat men voorloopig met minder kan volstaan en dat men de taak van het hoofdbestuur moet verlichten door aan de organisaties op te dragen wat bij deze behoort, want ik vrees, dat de centralisatie van het bureauwerk, waarvan het nog lang niet vast staat dat het goedkooper zal zijn, ook zal leiden tot centralisatie van de macht. Dit laatste is in onze Maatschappij altijd een teer punt geweest; het hoofdbestuur wilde altijd in alle opzichten de macht behouden en groepen van leden met bijzondere belangen wilden de macht bezitten. Nu dit laatste stelsel het, zeker voor een groot deel door den invloed van dr. SIKKEL, gewonnen heeft, kan het hoofdbestuur de organisaties zelfstandig laten werken, zoolang zij niets doen, dat strijdig is met statuten en reglement en met het algemeen belang.

Ik heb getracht in de verschillende artikelen redenen te vinden, die voor de zieken-

fondsgeneesheeren het vervangen van hun eigen weerstandskas door de weerstandskas der Maatschappij wenschelijk zou maken; ik vind in de verschillende stukken onder de belangen, die door de C. O. niet behartigd en bekostigd worden, de sociale geneeskunde, geneeskundig onderwijs, ziekte-verzorging, volksgezondheid en het georganiseerde overleg van overheid en ambtenaar. Zeer zeker liggen deze onderwerpen niet op den weg der C. O., en is het gewenscht, dat ons hoofdbestuur daarop invloed uitoefent; maar de groote voorgestelde hervormingen worden daardoor niet gemotiveerd. Als het hoofdbestuur ontheven is van den arbeid, die aan de organisaties moet worden opgedragen, kan het zonder groote kosten beter dan tot heden op de genoemde zaken invloed uitoefenen; het hebben van een flink bezoldigd secretaris en het instellen van deskundige adviseerende commissies, die door dezen secretaris worden bijgestaan, is daartoe voldoende.

Ook aan de weerstandskas voor het ziekenfondszwezen willen sommigen overdreven eischen stellen; men moet niet vergeten, dat zoogenaamde stakingen van geneeskundigen niet te vergelijken zijn met arbeidersstakingen, welke worden volgehouden, totdat de kas is uitgeput. Indien groepen van geneeskundigen met een fondsbestuur niet tot overeenstemming kunnen komen, zullen zij toch altijd de patiënten blijven helpen tegen betaling per bezoek en per verrichting. De kas zal nooit moeten en ook nooit kunnen dienen om een zeer groot aantal geneeskundigen tijdelijk schadeloos te stellen; maar is onmisbaar voor de gevallen, die reeds zijn voorgekomen en later ook zeker zullen voorkomen om enkele geneeskundigen, die op onrechtvaardige wijze ontslagen zijn, gedurende zeer vele jaren schadeloos te stellen. Ik herhaal, voorloopig zuiver uit een finantiëel oogpunt, mijn advies aan de ziekenfondsgeneesheeren om de weerstandskas der C. O. te handhaven, daar deze geheel tot hunne beschikking staat, onder hun eigen beheer gebracht kan worden, ruim voldoende is voor het doel en, in vergelijking van de veel geringere bijdragen, sneller zal groeien dan een weerstandskas volgens de voorstellen van het hoofdbestuur.

's-Gravenhage, 17 Mei 1920.

A. C. VAN BRUGGEN.

IV.

Toen de voorstellen van het hoofdbestuur in de kringvergadering te Zutphen besproken werden, was ik één dergenen, die de voorstellen bestreed, die meende, dat, wanneer er te veel werk was, het bureau van den secretaris moest worden uitgebreid, het aantal leden van de C. O. en C. S. met één kon worden vermeerderd, afdelingsraden en districtsraden meer macht kon worden gegeven, de decentralisatie op de spits gedreven kon worden. Meermalen bleek het toch, dat geschillen, en welke andere zaken ook, beter geregeld werden onderling. De uitvoerigste briefwisseling met centrale machten konden dit dikwijls niet bereiken. Na de rede van dr. SIKKEL te Arnhem was ik echter voor een groot gedeelte van meening veranderd. Zijn gesproken woord slaat in en door dat woord wordt menigeen door hem tot zijn begrippen overgehaald. De bezoldigde voorzitter is een vice-voorzitter, de bezoldigde secretaris niets anders dan een vice-secretaris, zooals dat toch in menig bestuur voorkomt, zegt dr. SIKKEL. Ambtenaren in den eigenlijken zin van het woord zijn het niet. Toen ik thuis daarover nadacht en zijn rede mij in mijn geheugen terugriep, kwam dit bij mij op. Wanneer het de meening van SIKKEL is er een vice-voorzitter een vice-secretaris van te maken, dan moeten dit toch ook leden van het hoofdbestuur zijn. Het hoofdbestuur moet dus aangevuld worden. Door welke districten zullen deze nieuwe leden worden afgevaardigd? Moeten statuten en huishoudelijk reglement niet eerst daarvoor weer worden herzien? Wanneer de vice-voorzitter zou worden een ambtenaar buiten het hoofdbestuur staande, wie zou dan voorzitter van het hoofdbestuur willen zijn? Conflicten tusschen beide voorzitters kunnen niet uitblijven en wie moet er dan tusschen uit? Immers de voorzitter der Maatschappij, want de tweede voorzitter zit er voor zijn leven. De groote voordeelen, die de Maatschappij ontegenzeggelijk gekregen heeft onder het voorzitterschap van SIKKEL, schrijf ik vnl. toe aan zijn persoonlijken